

NACKA TINGSRÄTT
Avdelning 02

DOM
2022-09-09
meddelad i
Nacka

Mål nr: B 1727-22

PARTER (Antal tilltalade: 1)

Tilltalad

BO Göran Åström, 19571128-1211
Älgstigen 53
139 36 Värmdö

Försvare:

Advokat Johan Eriksson
Försvarsadvokaterna Stockholm HB
Box 12107
102 23 Stockholm

Åklagare

Chefsåklagare Per Nichols
Åklagarmyndigheten
Särskilda åklagarkammaren
205 90 Malmö

DOMSLUT

Brott som den tilltalade döms för

Ringa stöld, 8 kap 2 § brottsbalken
2020-08-01 -- 2021-01-30 (4 tillfällen)

Åtal som den tilltalade frikänns från

Ringa stöld, 8 kap 2 § brottsbalken
2020-07-26 -- 2020-07-31 (3 tillfällen)

Påföljd m.m.

Penningböter 1500 kr

Brottsofferfond

Den tilltalade åläggs att betala en avgift på 800 kr enligt lagen (1994:419) om brottsofferfond.

Ersättning

Bo Åström tillerkänns ersättning av allmänna medel för kostnaden för försvarare med 12 583 kr. Av beloppet avser 8 652 kr arbete, 1 414 kr tidsspillan och 2 517 kr mervärdesskatt.

Om domstolens behandling av personuppgifter, se www.domstol.se/personuppgifter. Kontakta oss för information på annat sätt.

Besöksadress

Sicklastråket 1

Telefon

08-561 656 00

Öppettider

måndag - fredag

08:00-16:30

Postadress

Box 69

131 07 Nacka

E-post

nacka.tingsratt.avdelning2@dom.se

Webbplats

www.nackatingsratt.domstol.se

YRKANDEN M.M.

Åklagaren har yrkat att Bo Åström ska dömas för ringa stöld enligt följande gärningsbeskrivning.

Bo Åström har, olovligen och med tillägnelseuppsåt, tillgripit varor som tillhörde ICA, Storbutiken I Värmdö Ab. Tillgreppen har ägt rum vid de tillfällen och därvid avsett de föremål och till de värden som framgår av tabellen nedan.

Det hände vid sammanlagt sju tillfällen under perioden den 26 juli 2020 till den 30 januari 2021 på Ica maxi värmdö, Afrodites väg 6, Gustavsberg, Värmdö kommun enligt nedan

Brottstid	Beskrivning	Belopp
2020-07-26	en tidning	26 kr,
2020-07-29	en tidning	26 kr,
2020-07-31	en tidning	26 kr,
2020-08-01	en tidning	26 kr,
2020-08-12	en tidning	26 kr,
2020-10-25	en ost	76 kr,
2021-01-30	en tidning samt bakplåtspapper	41 kr 95 öre.

Tillgreppen innebar skada för målsäganden.

Brotten är med hänsyn till det tillgripnas värde att anse som ringa.

Lagrum: 8 kap 2 § brottsbalken

Bo Åström har förnekat brott.

UTREDNINGEN

Förhör har hållits med Bo Åström. Därutöver har på åklagarens begäran vittnesförhör hållits med Henrik Wahlsten, Ia Dillner, Annie Åkerström, Agnes Norström och Sandra Borgqvist.

Åklagaren har som skriftlig bevisning åberopat fotografier. Åklagaren har även åberopat uppspelning av film från övervakningskamera i butiken.

Följande bakgrund har framkommit. Bo Åström är stamkund på ICA, Storbutiken i Värmdö AB. Under den tidsperiod som åtalet avser har han besökt butiken ca 250 gånger. Utanför den delen av butiken där kassor och scanningområdet finns ligger det en förbutik där man bl.a. kan köpa tidningar och spela på lotto och hästar. Eftersom det fanns misstankar om att Bo Åström inte betalade för samtliga varor informerades personalen om att de skulle hålla honom under uppsikt. Bo Åström har vidgått att han vid de sju tillfällen som åtalet avser har passerat kassalinjen till scanningområdet utan att betala för de varor som anges i gärningsbeskrivningen. Han har dock förnekat brott med hänvisning till att han i tre fall trodde att varan hade scannats och därmed betalats med övriga varor, i ett fall hade för avsikt att betala för varorna i förbutiken, vilket han också gjorde, och i övriga fall redan hade betalat för varan i förbutiken. De aktuella händelserna polisanmälades den 29 oktober 2020, dvs. efter det sjätte tillfället.

Beträffande det som förhörspersonerna har berättat antecknar tingsrätten följande.

Bo Åström: Han har varit stammis i butiken länge och de sju tillfällen som åtalet avser utgör ungefär två procent av de totala antalet tillfällen som han har besökt butiken under den aktuella tidsperioden. När det gäller de tre första tillfällena den 26, 29 och 31 juli hade han varit i förbutiken och köpt bingoletter och spelat på lotto och trav. I samband med det köpte han Aftonbladet eftersom de har bra spelanalyser. När han gick in i butiken sa han till personalen att tidningen redan var betald. Vid scanningen lade han tidningen under varukorgen eftersom den redan var betald och scannade och betalade för övriga varor. Han lade sedan tidningen överst i påsen. På de två första

övervakningsfilmerna kan man se att det sticker upp bingolotter respektive spelbongar ur hans högra bakficka.

Vid nästa två tillfällen, den 1 och 12 augusti, tog han tidningen i butiken. Vid dessa tillfällen lade han inte tidningen under korgen utan förde den förbi scannern så att det blippade till och lade den sedan på höger sida. Det stod "Fortsätt scanna dina varor" på skärmen och han gjorde det och betalade sedan. Eftersom det blippade till utgick han från att tidningen kom med när han betalade för övriga varor. Vid det sista av dessa tillfällen kom Annie Åkerström fram till honom och sa att tidningen inte var med på kvittot. Han betalade då för tidningen i efterhand.

Den 25 oktober hade han varit i butiken på morgonen och bl.a. köpt en ost. Han scannade osten men fick inte ner den i påsen eftersom påsen hade tvinnat sig. Han lade därför tillbaka osten i varukorgen och tog upp den och lade ned den i påsen efter att han hade betalat för varorna. Senare samma dag kom han tillbaka för att köpa toalettpapper och blev då konfronterad av Ia Dillner som med hånfullt leende frågade om han hade fått med sig osten när han var här i morse. Han frågade varför hon inte hade sagt till innan och blev förbannad eftersom han tyckte att det var oprofessionellt av henne att inte påtala det direkt. Ia Dillner frågade om han ville se kvittot. Kön växte bakom honom, vilket han tyckte var pinsamt, och han bestämde sig för att gå in i affären och hämta en likadan ost. Han betalade för osten och lade tillbaka den i butiken och visade sedan upp kvittot för Ia Dillner.

Från och med den dagen blev han uppvaktad av tjejen i förbutiken vid flera tillfällen som frågade om han fick med sig tidningen och det gjordes avstämningar vid 50 procent av alla köp. Det var tydligt att personalen hade haft någon form av öråd och pratat om att de skulle hålla koll på honom. Den 30 januari hade han hämtat bakplåtspapper och en tidning i butiken och skulle även köpa cigariller, vilket bara säljs i förbutiken. För att slippa dra kortet två gånger gick han ut från scanningområdet genom grindarna tillsammans med en annan kund. Han har gjort det vid ett dussintal tillfällen tidigare men då har det stått personal vid grindarna som han har sagt till. Han gick sedan bort till förbutiken och Agnes Norström som jobbade där frågade honom

om han hade betalat för tidningen. Han svarade ”Äntligen har du tagit en f.d. polischef som snattare, vafan tror du att jag står här för” och betalade sedan för bakplåtspappret och tidningen. Om han hade haft för avsikt att stjäla hade han gått raka vägen ut ur affären.

Henrik Wahlsten: Han arbetar centralt på ICA Sverige som checkoutansvarig och är bl.a. ansvarig för förvaltning och vidareutveckling kring tekniska lösningar. För att scanna artiklar i kassan måste man först trycka på skärmen och sedan registrera ett betalkort och välja om man vill ha en kasse. Om man försöker scanna en vara utan att ha gjort det piper det till och dyker upp ett meddelande ”Du måste röra skärmen för att börja handla”. Om man sedan försöker scanna på nytt händer det inget utan man måste trycka på ”Fortsätt”. Det nuvarande systemet infördes under hösten 2019. I det tidigare kassasystemet scannade man varorna först och betalade sedan med kort. Uppdateringen är tvingande för alla butiker och inget som en butik kan välja bort.

Ia Dillner: Hon arbetar i butiken sedan 2018 och har flera ansvarsområden. Den 25 oktober såg hon att Bo Åström scannade varor i snabbkassan. Hon hade en iPad där hon kunde se att allt var korrekt. Precis när han skulle gå tog han upp en ost ur varukorgen och gick ut ur affären. Osten var inte med på kvittot. Hon kunde inte konfrontera honom där och då eftersom hon stod med en kund. Hon tog dock upp det med honom när han senare samma dag kom tillbaka till butiken. Bo Åström sa att han visst hade betalat för osten men gick sedan in i butiken och hämtade en liknande ost och betalade för den. Snabbkassasystemet ändrades för ca 1–1,5 år sedan, tidigare behövde man inte sätta i kortet först. Tekniskt sett går det att betala för varor som finns i affären i förbutiken men hon har aldrig varit med om det.

Annie Åkerström: Hon arbetar som säljchef i butiken. Efter en avstämning vid snabbkassan för något år sedan bestämde de sig för att hålla extra koll på Bo Åström när han handlar. Vid ett par tillfällen har hon sett att Bo Åström inte har betalat för tidningen. Vid ett av tillfällena konfronterade hon honom och sa att han hade glömt betala för tidningen. Han såg lite förvånad ut och svarade att han måste ha missat att betala. Sedan betalade han för tidningen i förbutiken. Vid de andra tillfällena

konfronterade hon inte Bo Åström eftersom de skulle samla på kvittona och kontrollera mot kameraövervakningen. Snabbkassasystemet ändrades 2019.

Agnes Norström: Hon arbetade tidigare i butiken. Den 30 januari stod hon i förbutiken och såg Bo Åström gå ut genom grindarna till scanningområdet bakom en familj som passerade ut samtidigt. Han hade med sig bakplåtspapper och en tidning. Hon frågade Bo Åström om han hade betalat för varorna och hans reaktion var ”Oj, shit hur kunde jag glömma det. Tänk vilken rubrik, en polischef som snattar”. Sedan betalade han för varorna tillsammans med de varor som han köpte i förbutiken. Han lade inte fram varorna självmant utan först efter att hon hade frågat honom. Hon tror att han hade varorna under armen när han stod vid kassan.

Sandra Borgqvist: Hon arbetar som teamledare i butiken och har gjort det de senaste sex åren. Enligt det nuvarande snabbkassasystemet behöver kunden registrera betalkortet innan varorna registreras. Tidigare behövde kunden registrera varorna först och därefter betalkortet. Ändringen gjordes för att man skulle minska risken för oärlighet men hon minns inte exakt när den skedde. Hon tror att hon sa att det var för ett år sedan när hon hördes av polisen och vet inte varför det står i förhöret att hon har sagt att det var för en månad sedan. Butiken har ingen möjlighet att välja bort en uppdatering utan de får gilla läget.

SKÄLEN FÖR TINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Frågan om skuld

Tingsrätten tar först ställning till den del av åtalet som avser tiden mellan den 1 augusti 2020 och den 30 januari 2021. Genom den utredning som har lagts fram i målet, bl.a. Bo Åströms egna uppgifter, är det utrett att han under denna period vid fyra tillfällen har passerat kassalinjen utan att betala för de varor som anges i gärningsbeskrivningen. De objektiva förutsättningarna för ringa stöld är därmed uppfyllda. När det gäller frågan om Bo Åström har haft det uppsåt som straffansvar för ringa stöld förutsätter gör tingsrätten följande överväganden.

När det gäller gärningarna den 1 augusti och 12 augusti 2020 har Bo Åström gjort gällande att han scannade tidningen och att det då blippade till och stod fortsatt scanna på skärmen och att han därför utgick från att han betalade även för tidningen när han betalade för övriga varor. Hans uppgifter om hur scanningsystemet fungerade och vilken information som visades på skärmen motsägs de uppgifter som vittnet Henrik Wahlsten har lämnat. Henrik Wahlsten har på ett sakligt och detaljerat sätt beskrivit hur det aktuella scanningsystemet, som sedan hösten 2019 används i alla ICA-butiker, fungerar och vilka åtgärder en kund måste vidta innan det går att scanna en vara. Det har inte framkommit något som ger anledning att ifrågasätta tillförlitligheten i Henrik Wahlstens uppgifter och tingsrätten lägger därför uppgifterna till grund för den fortsatta bedömningen. Mot bakgrund av den information som visas på skärmen när en vara scannas utan att det har registrerats något betalkort, ”Du måste röra skärmen för att börja handla”, och de ytterligare åtgärder som måste vidtas innan det går att scanna är det, enligt tingsrätten, uteslutet att Bo Åström trodde att tidningen var med i det köp som han sedan betalade för. Tingsrätten lämnar därför hans invändning om bristande uppsåt utan avseende. Åtalet för ringa stöld är därmed styrkt i denna del.

Avseende gärningen den 25 oktober 2020 har Bo Åström gjort gällande att han scannade den ost som åtalet avser men att han inte kunde lägga osten i påsen eftersom påsen hade tvinnat sig. Han lade därför tillbaka osten i kundkorgen och tog sedan upp den och lade den i påsen efter att han hade betalat. Tingsrätten konstaterar att det är mycket besvärande för Bo Åström att det var just den vara som låg kvar i kundkorgen som inte registrerades vid köpet. Vidare framstår hans uppgift om att det inte var möjligt att få ner osten i påsen som långsökt. Vid en sammantagen bedömning av det nu anförda anser tingsrätten att Bo Åströms invändning om bristande uppsåt utgör en efterhandskonstruktion som kan lämnas utan avseende. Åtalet är därmed styrkt även i denna del. Värdet på osten kan vid en försiktig bedömning uppskattas till 60 kr.

Vad gäller gärningen den 30 januari 2021 har Bo Åström gjort gällande att han hade för avsikt att betala för tidningen och bakplåtspappret i förbutiken. Enligt tingsrättens mening framstår det som anmärkningsvärt att han har valt att passera kassalinjen med varorna utan att fråga någon i personalen om han fick betala för dem i förbutiken. Bo

Åströms uppgift om att han hela tiden hade för avsikt att betala för varorna i förbutiken motsägs vidare av de uppgifter som Agnes Norström har lämnat om att Bo Åström, när han konfronterades, uppgav att han hade glömt att betala för varorna. Agnes Norström har lämnat en klar och tydlig redogörelse för händelsen och det har inte framkommit något som talar för att hon medvetet skulle ha lämnat felaktiga uppgifter till Bo Åströms nackdel eller att omständigheterna varit sådana att det finns skäl att ifrågasätta tillförlitligheten i hennes berättelse. Av såväl hennes uppgifter som kameraövervakningsfilmen framgår också att Bo Åström inte gjorde någon ansats att betala för varorna innan han blev konfronterad. Vid en sammantagen bedömning av de redovisade omständigheterna anser tingsrätten att Bo Åströms invändning om bristande uppsåt är motbevisad. Åtalet är därmed styrkt även i denna del.

När det gäller gärningarna 26 juli, 29 juli och 31 juli 2020 har Bo Åström förnekat brott med hänvisning till att han redan hade betalat för tidningen i förbutiken. Tingsrätten konstaterar att det inte förefaller ha gjorts något försök att kontrollera hans uppgifter i denna del, t.ex. genom att undersöka om han gjort något köp i förbutiken dessa dagar, och att detta utgör en brist i utredningen. Enligt tingsrättens mening är Bo Åströms uppgifter i denna del varken motbevisade eller så osannolika att de av den anledningen kan lämnas utan avseende. Han ska därför frikännas från ansvar i denna del.

Frågan om påföljd

Bo Åström förekommer inte i belastningsregistret. Tingsrätten har inhämtat ett yttrande från Polismyndighetens personalansvarsnämnd av vilket det framgår att det mesta talar för att Bo Åström kommer att skiljas från sin anställning vid händelse av en fällande dom för mer än ett fall av ringa stöld.

Det samlade straffvärdet för de fyra fall av ringa stöld som Bo Åström nu döms för motsvarar böter på penningbotsnivå. Eftersom det kan antas att Bo Åström kommer att skiljas från sin anställning på grund av brotten ska penningbotens storlek sättas något lägre än vad brottslighetens straffvärde motiverar (29 kap. 5 § 7 brottsbalken).

Övriga frågor

Vad gäller Bo Åström yrkande om ersättning för kostnaden för att anlita en försvarare anser tingsrätten att denna har varit motiverad för att han skulle kunna ta tillvara sin rätt och att den ersättning som har begärts är skälig. Eftersom Bo Åström frikänns från tre av de åtalade gärningarna ska han tillerkännas ersättning för 3/7-delar av kostnaden, dvs. 12 583 kr.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 1

Överklagande senast 2022-09-30 (Svea hovrätt)

Emil Karlsson

Rådmannen Emil Karlsson samt tre nämndemän har deltagit i avgörandet. Rätten är enig.